

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

575. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO,
14.12.2022–15.12.2022

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zrównoważony recykling, wykorzystanie surowców wtórnych i sprawiedliwa transformacja w europejskim przemyśle metali żelaznych i nieżelaznych”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2023/C 140/01)

Sprawozdawca: **Anastasis YIAPANIS**

Współsprawozdawca: **Michal PINTÉR**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.1.2022
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle
Data przyjęcia przez sekcję	9.12.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	24.1.2023
Sesja plenarna nr	575
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	183/0/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES odnotowuje, że brak wysokiej jakości surowców wtórnych i niekonkurencyjne ceny uniemożliwiają szersze wykorzystanie surowców wtórnych, i wzywa do prowadzenia odpowiedniej polityki i zapewnienia możliwości finansowania w celu budowy nowych zakładów recyklingu oraz modernizacji technologicznej zakładów istniejących. Uważa, że należy wprowadzić instrumenty i bodźce podatkowe w całym łańcuchu wartości recyklingu oraz na potrzeby nowych modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym, ze szczególnym uwzględnieniem istotnej roli, którą w procesie transformacji odgrywają MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up.

1.2. EKES wzywa do wprowadzenia dodatkowych strategii politycznych ukierunkowanych na wspieranie i finansowanie działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej zastępowania surowców krytycznych, zmniejszania zużycia zasobów i zwiększania wydajności produktów oraz poprawy unijnego monitorowania, zarządzania ryzykiem i ogólnego zarządzania w dziedzinie surowców krytycznych.

1.3. Komitet z zadowoleniem przyjmuje zawarcie w lutym 2021 r. światowego sojuszu na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnego gospodarowania zasobami ⁽¹⁾ i uważa, że należy zaprosić do tej organizacji kolejnych członków.

1.4. EKES jest zdania, że we wszystkich państwach członkowskich należy zintensyfikować ukierunkowaną politykę i inwestycje publiczne na rzecz zrównoważonego rozwoju i sprawiedliwej transformacji.

1.5. EKES podkreśla, że istnieje zwiększone zapotrzebowanie na pracowników wyspecjalizowanych w recyklingu, projektowaniu i wytwarzaniu produktów o dłuższym okresie eksploatacji, gospodarowaniu odpadami i zaawansowanym sortowaniu. Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego związane z przemysłem mają do odegrania niezwykle ważną rolę we wdrażaniu i monitorowaniu mechanizmu sprawiedliwej transformacji i dlatego Komitet wzywa do prowadzenia intensywniejszego dialogu i ściślejszej współpracy między europejskimi i krajowymi organami publicznymi a zainteresowanymi stronami związanymi z przemysłem.

1.6. EKES sądzi, że aby osiągnąć ambitne cele Europejskiego Zielonego Ładu i Planu działania dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym, należy określić, a następnie zharmonizować na poziomie UE odpowiednie kryteria zawarte w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów.

1.7. Wywóz odpadów powinien być dozwolony tylko wówczas, gdy w kraju przeznaczenia w pełni przestrzega się norm środowiskowych oraz standardów społecznych i zapewnia się wiarygodne i skuteczne procedury audytu z udziałem partnerów społecznych i odpowiednich organizacji pozarządowych. Komitet wzywa do ścisłego monitorowania kwestii związanych z klasyfikacją oraz do wprowadzenia odpowiednich i skutecznych procedur ochronnych skutkujących zawieszeniem wywozu w przypadku niespełnienia wymaganych warunków. Apeluje ponadto do Parlamentu i Rady o stosowanie tych samych rygorystycznych kryteriów dotyczących zobowiązań w zakresie ochrony środowiska w przypadku odpadów wywożonych zarówno do krajów należących do OECD, jak i do krajów spoza tej organizacji.

1.8. Komitet dostrzega problem nielegalnego wywozu złomu z Europy oraz podejrzanego ponownego przywozu towarów wyprodukowanych poza UE i wzywa do prowadzenia bardziej rygorystycznych kontroli granicznych.

1.9. EKES uważa, że skrócenie procedur dotyczących przemieszczania odpadów wewnątrz UE doprowadzi do szerszego zamknięcia obiegu materiałów żelaznych i nieżelaznych, co zwiększy ich konkurencyjność i zmniejszy emisje gazów cieplarnianych.

1.10. Ponieważ kluczowe znaczenie dla uszczelniania obiegu zamkniętego i zwiększania dostępności wysokiej jakości surowców wtórnych ma projektowanie produktów pod kątem zdolności do recyklingu, EKES wnosi o uznanie wykorzystania surowców nadających się do recyklingu i produktów ubocznych w rozporządzeniu w sprawie ekoprojektu dla zrównoważonych produktów. Wydłużenie okresu użytkowania produktów będzie miało coraz większe znaczenie dla konkurencyjności przemysłu europejskiego.

1.11. EKES jest zdania, że wprowadzenie minimalnych wymogów dotyczących zrównoważenia środowiskowego i wymogów społecznych w rozporządzeniu w sprawie wyrobów budowlanych, w połączeniu z oznakowaniem i zachętami rynkowymi, stworzyłoby równe warunki działania dla zrównoważonych produktów.

1.12. Zasadnicze znaczenie dla zapewnienia stosowania zasad obiegu zamkniętego na wszystkich poziomach projektowania produktów ma włączenie ekspertów z branży i innych zainteresowanych stron, a Komitet uważa, że należy zwiększyć inwestycje w badania i rozwój oraz wzmocnić partnerstwa publiczno-prywatne i zapewnić im wsparcie finansowe.

1.13. EKES sądzi, że dla przyspieszenia rozwoju modeli gospodarki o obiegu zamkniętym i propagowaniu zrównoważonego rozwoju istotne znaczenie mają zielone zamówienia publiczne, i jest przekonany, że zharmonizowana normalizacja wyrobów budowlanych w UE stworzyłaby spójne ramy i zmniejszyłaby rozdrobnienie w państwach członkowskich.

1.14. EKES z aprobatą przyjmuje zamiar Komisji dotyczący przedstawienia szeregu wniosków ustawodawczych w sprawie zwiększenia możliwości naprawy i zdolności do recyklingu produktów oraz wydłużenia okresu ich eksploatacji, wprowadzenia etykietowania energetycznego, a także zapewnienia konsumentom łatwego dostępu do usług naprawczych.

1.15. Komitet uważa, że w systemach rozszerzonej odpowiedzialności producenta trzeba brać pod uwagę zdolność do recyklingu materiałów opakowaniowych, wykorzystując ekomodulowane opłaty.

⁽¹⁾ Światowy sojusz na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnego gospodarowania zasobami.

2. Uwagi wstępne

2.1. W komunikacie „Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r. – tworzenie silniejszego jednolitego rynku sprzyjającego odbudowie Europy”⁽²⁾ Komisja Europejska podkreśliła, że sektory energochłonne stanowią bardzo istotną część gospodarki europejskiej i należy je wspierać, aby stworzyć nowe rynki dla produktów neutralnych dla klimatu i produktów o zamkniętym cyklu życia takich jak stal. Stwierdzono również, że osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej może zamienić obecne uzależnienie od paliw kopalnych w uzależnienie od innych surowców pochodzących z zagranicy.

2.2. Pandemia COVID-19 wyraźnie obnażyła kruchość europejskich łańcuchów dostaw i zależność od krajów trzecich w kwestii surowców strategicznych. Niedobory wciąż się utrzymują, a UE wydaje się niezdolna do uodpornienia swoich łańcuchów wartości i lepszego przygotowania ich na ewentualne przyszłe wstrząsy podczas dwojakiej transformacji.

2.3. Według Międzynarodowej Agencji Energetycznej do 2050 r. zapotrzebowanie na surowce mineralne wzrośnie sześciokrotnie. Ze względu na to, że zasoby surowców pierwotnych są ograniczone i często niedostępne w UE, należy skupić się na zwiększaniu zdolności i możliwości w zakresie recyklingu oraz na stworzeniu prawdziwego rynku surowców wtórnych.

2.4. Dążąc do osiągnięcia celów wyznaczonych w ramach Europejskiego Zielonego Ładu, UE, państwa członkowskie i zainteresowane strony związane z przemysłem muszą zapewnić, aby konkurencyjność przemysłu, jego łańcuchy wartości, pracownicy i całe społeczeństwo nie były zagrożone. Dlatego należy zmodernizować europejski łańcuch recyklingu – od odpadów do nowych produktów końcowych – i ukierunkować go na skuteczny i zrównoważony recykling, w tym poprzez promowanie metodyki symbiozy przemysłowej.

3. Obieg zamknięty, ponowne użycie i recykling, dostępność surowców wtórnych

3.1. UE dąży do przekształcenia gospodarki w bardziej zrównoważoną i w większym stopniu działającą w obiegu zamkniętym, w wyniku czego może powstać 700 tys. nowych miejsc pracy⁽³⁾. O ile niektóre materiały, takie jak żelazo, cynk czy platyna, osiągnęły swój limit, o tyle w przypadku metali ziem rzadkich, takich jak gal czy iryd, udział surowców krytycznych jest raczej niewielki. Szacuje się, że każda tona stali poddanej recyklingowi zapobiega emisji 1,5 tony CO₂ do atmosfery. EKES zauważa, że to właśnie brak wysokiej jakości surowców wtórnych, ogólne problemy z dostępnością i niekonkurencyjne ceny uniemożliwiają szersze wykorzystanie surowców wtórnych.

3.2. Inwazja Rosji na Ukrainę pogorszyła sytuację w zakresie dostaw surowców dla przemysłu UE i wspieranie recyklingu nie wystarczy do zaspokojenia przyszłego zapotrzebowania na surowce. W związku z tym EKES wzywa do pilnego podjęcia dodatkowych działań w celu wsparcia i finansowania badań i rozwoju w zakresie zastępowania surowców krytycznych, zmniejszania zużycia zasobów, poprawy efektywności produktów itp. Z zadowoleniem przyjmuje kompleksowe podejście zawarte we wniosku KE dotyczącym europejskiego aktu w sprawie surowców krytycznych i uważa, że konieczne jest usprawnienie monitorowania, zarządzania ryzykiem i ogólnego zarządzania UE w dziedzinie surowców krytycznych. Ponadto uważa, że należy wzmocnić zewnętrzne działania UE dotyczące surowców krytycznych poprzez ukierunkowane partnerstwa strategiczne z państwami trzecimi, dwustronne/regionalne umowy handlowe i negocjacje, porozumienia sektorowe, współpracę na rzecz rozwoju i inicjatywy wielostronne.

3.3. Jako liderka w przeciwdziałaniu zmianie klimatu – UE powinna być w stanie radzić sobie z odpadami wytwarzanymi na swoim terytorium zamiast je wywozić. Tymczasem wywóz odpadów metali żelaznych (żłomu żelaza i stali) wzrósł w 2021 r. o 113 % w porównaniu z 2015 r., osiągając poziom 19,5 mln ton, co stanowi ponad połowę (59 %) całego wywozu odpadów z UE. Komitet dostrzega problem nielegalnego wywozu żłomu z Europy oraz podejrzanego ponownego przywozu towarów wyprodukowanych poza UE.

3.4. W związku ze wzrostem cen energii i surowców EKES podkreśla, że w porównaniu z wydobyciem surowców recykling wiąże się ze znacznym ograniczeniem zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych. Komitet chciałby, aby przyjęto politykę dotyczącą budowy nowych zakładów recyklingu oraz modernizacji technologicznej istniejących zakładów, w tym za pośrednictwem krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności. Uważa, że należy wprowadzić bodźce podatkowe na rzecz nowych modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym w całych łańcuchach wartości, a przy tym położyć szczególny nacisk na istotną rolę, którą w procesie transformacji odgrywają MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up.

⁽²⁾ Komunikat Komisji COM(2021) 350 final w sprawie aktualizacji nowej strategii przemysłowej z 2020 r.

⁽³⁾ „Nowy plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy”.

3.5. Komitet popiera zawarcie w lutym 2021 r. światowego sojuszu na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnego gospodarowania zasobami jako sojuszu rządów, które będą współpracować na rzecz usprawnienia obiegu zamkniętego i zapewnienia sprawiedliwej transformacji. Jest zdania, że do tej instytucji należy zaprosić kolejnych członków, ponieważ zapewnienie zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi wymaga jeszcze bardziej intensywnych działań na arenie międzynarodowej.

4. Sprawiedliwa transformacja

4.1. Przekształcając gospodarkę UE w zieloną i cyfrową, niektóre regiony i sektory napotykać również pewne trudności społeczno-gospodarcze, a przemysł metalurgiczny zmagają się z wyzwaniami związanymi z zatrudnieniem i umiejętnościami. Przedsiębiorstwa i pracownicy w UE potrzebują większego wsparcia, aby sprostać wymogom nowych modeli biznesowych i lepiej przygotować się na przyszłe wyzwania i możliwości. Ponadto w ramach przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym należy zapobiegać wszelkim zakłóceniom warunków pracy. Komitet uważa, że we wszystkich państwach członkowskich należy zintensyfikować ukierunkowaną politykę i inwestycje publiczne na rzecz zrównoważonego rozwoju i sprawiedliwej transformacji.

4.2. EKES poparł przyjęcie mechanizmu sprawiedliwej transformacji w ramach planu inwestycyjnego Europejskiego Zielonego Ładu i uważa, że jest to istotne narzędzie służące do zadbania o to, aby podczas przechodzenia na gospodarkę neutralną dla klimatu nikogo nie pozostawiono w tyle. Przyjęcie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (pierwszy filar mechanizmu sprawiedliwej transformacji) stanowi istotny krok naprzód.

4.3. EKES sądzi, że partnerzy społeczni oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego i organizacje związane z przemysłem mają do odegrania niezwykle ważną rolę we wdrażaniu i monitorowaniu mechanizmu sprawiedliwej transformacji, a także w uświadamianiu organom publicznym szczególnych potrzeb obywateli i przedsiębiorstw. Komitet opowiada się za pogłębieniem dialogu i współpracy między europejskimi i krajowymi organami publicznymi, zainteresowanymi stronami i odpowiednimi organizacjami pozarządowymi związanymi z przemysłem.

4.4. Partnerzy społeczni na wszystkich szczeblach odgrywają bardzo ważną rolę w negocjowaniu strategii sprawiedliwej transformacji w ramach rad zakładowych lub innych odpowiednich forów dialogu społecznego. Są oni również w stanie najlepiej określić, gdzie powstaną i gdzie znikną miejsca pracy, oraz przeanalizować i przewidzieć przyszłe potrzeby w zakresie szkolenia i podnoszenia kwalifikacji siły roboczej. Obecnie najbardziej potrzebni są pracownicy wyspecjalizowani w recyklingu, projektowaniu i wytwarzaniu produktów o dłuższym okresie eksploatacji, gospodarowaniu odpadami i zaawansowanym sortowaniu.

5. Odpady, dyrektywa ramowa w sprawie odpadów oraz rozporządzenie w sprawie przemieszczania odpadów

5.1. Odpady mają istotną wartość ze względu na odzysk surowców wtórnych, który przyczynia się do wprowadzania w UE gospodarki o obiegu zamkniętym i Europejskiego Zielonego Ładu, zmniejszając zależność od przywożonych surowców pierwotnych oraz przyczyniając się do oszczędzania zasobów naturalnych, przy jednoczesnym zmniejszeniu zużycia energii potrzebnej do wydobywania i przetwarzania surowców pierwotnych w Europie i zredukowaniu emisji CO₂ w przemyśle metali żelaznych i nieżelaznych.

5.2. Duże znaczenie zarówno dla gospodarstw domowych, jak i dla przemysłu ma zbliżający się przegląd unijnej dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, mający na celu zwiększenie ochrony środowiska i zdrowia publicznego przed skutkami gospodarowania odpadami, zmniejszenie ilości odpadów, zwiększenie skali ich ponownego wykorzystania oraz usprawnienie selektywnego zbierania w celu zachęcenia do przygotowania do ponownego użycia i wysokiej jakości recyklingu.

5.3. EKES sądzi, że aby osiągnąć ambitne cele Europejskiego Zielonego Ładu i Planu działania dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym, należy określić, a następnie zharmonizować na poziomie UE odpowiednie kryteria zawarte w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów. Uważa, że aby uniknąć niejasności, powielania i nakładania się przepisów, należy zachować spójność z innymi przepisami, w szczególności z rozporządzeniem w sprawie ekoprojektu dla zrównoważonych produktów oraz ustawodawstwem państw członkowskich UE.

5.4. Zwiększenie ilości odpadów przemieszczanych wewnątrz UE i skrócenie procedur doprowadzi do zwiększenia w Unii skali recyklingu materiałów żelaznych i nieżelaznych, co zwiększy ich konkurencyjność i zmniejszy emisje gazów cieplarnianych. KE oszacowała ponadto, że w sektorach recyklingu i ponownego użycia powstanie 9–23 tys. nowych miejsc pracy.

5.5. EKES stwierdził już, że „wywóz wysokiej jakości odpadów nadających się do recyklingu [...] jest szkodliwy dla zrównoważonego rozwoju UE i podważa jej globalną konkurencyjność poprzez przekazywanie cennych zasobów zagranicznym konkurentom”⁽⁴⁾. Aby w pełni wykorzystać zwiększone ilości odpadów przemieszczanych wewnątrz UE, Komitet wzywa do finansowania działalności badawczo-rozwojowej ukierunkowanej na opracowywanie najnowocześniejszych technologii ponownego użycia i recyklingu oraz budowania najnowocześniejszych zakładów przetwarzania i recyklingu odpadów.

5.6. Wywóz odpadów z UE powinien być dozwolony tylko wówczas, gdy w kraju przeznaczenia normy środowiskowe i standardy społeczne są identyczne jak w UE i w pełni przestrzegane. Należy zapobiegać utracie złomu poprzez zaostrzenie kontroli na granicach UE, natomiast wywożone odpady powinny podlegać bardziej rygorystycznym zasadom przejrzystości, a związane z nimi informacje na temat gospodarowania nimi i przestrzegania norm powinny być udostępniane publicznie. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący dokonywanego przez strony trzecie audytu zewnętrznych obiektów unieszkodliwiania odpadów i na poziomie krajowym i wezwał już, aby „partnerzy społeczni i odpowiednie organizacje pozarządowe [...] uczestniczyli w procedurach audytu”⁽⁵⁾.

5.7. Komitet uważa, że należy szczególnie ściśle kontrolować kwestie dotyczące klasyfikacji na wypadek, gdyby eksporterzy odpadów próbowali zmienić klasyfikację obecnego wywozu odpadów na wywóz materiałów, które utraciły status odpadów. Taki proceder mógłby całkowicie podważyć całą zaproponowaną przez Komisję reformę w zakresie wywozu odpadów.

5.8. Monitorowanie *ex ante* lub skuteczna kontrola *ex post* lokalnych warunków i przepisów dotyczących przetwarzania odpadów powinny być traktowane priorytetowo i faktycznie wykonywane. EKES zwraca się o wprowadzenie odpowiednich i skutecznych procedur ochronnych skutkujących zawieszeniem wywozu w przypadku niespełnienia wymaganych warunków.

5.9. EKES wzywa do skrócenia dwuletniego okresu przejściowego przed stosowaniem zmienionego rozporządzenia w sprawie przemieszczania odpadów. Proponowany 30-dniowy termin, w którym właściwe organy tranzytu mogą wnieść ważny sprzeciw wobec planowanego przemieszczenia w celu odzysku, powinien zostać skrócony do 10 dni w celu zapewnienia płynności działania i uniknięcia niepotrzebnych opóźnień. EKES stanowczo wzywa ponadto do wprowadzenia jednoznacznego ograniczenia dla tych organów, aby uniemożliwić wielokrotne zgłaszanie przez nie sprzeciwu wobec tego samego przemieszczenia.

5.10. Aby zapewnić integralność środowiskową, EKES apeluje do Parlamentu i Rady o stosowanie tych samych rygorystycznych kryteriów dotyczących zobowiązań w zakresie ochrony środowiska w przypadku odpadów wywożonych zarówno do krajów należących do OECD, jak i do krajów spoza tej organizacji.

5.11. Nieodciążenia obecnych procedur egzekwowania przepisów określonych w rozporządzeniu w sprawie przemieszczania odpadów doprowadziły do zwiększenia skali przemieszczania nielegalnych odpadów przez zorganizowane grupy przestępcze, które szacuje się na 30 % wszystkich przemieszczeń odpadów w Europie⁽⁶⁾. EKES popiera egzekwowanie procedur kontrolnych i dochodzeniowych oraz wzywa do pełnej współpracy między państwami członkowskimi i Unią, zgodnie z nową unijną strategią zwalczania przestępczości zorganizowanej na lata 2021–2025⁽⁷⁾.

5.12. Związane z przemysłem zainteresowane strony i organizacje pozarządowe odgrywają ważną rolę w zwalczaniu nielegalnego przemieszczania odpadów. Dane niepoufne należy udostępnić wszystkim zainteresowanym stronom, gdyż większa przejrzystość może ograniczyć nielegalne przemieszczanie odpadów.

6. Ekoprojekt

6.1. EKES uważa, że do osiągnięcia ambitnych celów UE określonych w Europejskim Zielonym Ładzie i planie działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym niezbędne jest wzmocnienie przepisów dotyczących ekoprojektu dla zrównoważonych produktów. Rozporządzenie w sprawie ekoprojektu dla zrównoważonych produktów stanowi dla producentów z UE okazję do odróżnienia swoich produktów od tych o gorszych parametrach, dzięki zastosowaniu wspólnej metody oceny. Włączenie ekspertów z branży i innych zainteresowanych stron z łańcucha wartości ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia stosowania zasad obiegu zamkniętego na wszystkich poziomach projektowania produktów w celu uwzględnienia wymogów dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów i minimalnej zawartości materiałów z recyklingu.

⁽⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przemieszczania odpadów oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1257/2013 i (UE) nr 2020/1056” [COM(2021) 709 final – 2021/0367 (COD)] (Dz.U. C 275 z 18.7.2022, s. 95).

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przemieszczania odpadów oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1257/2013 i (UE) nr 2020/1056” [COM(2021) 709 final – 2021/0367 (COD)] (Dz.U. C 275 z 18.7.2022, s. 95).

⁽⁶⁾ Pytania i odpowiedzi na temat nowych przepisów UE dotyczących przemieszczania odpadów.

⁽⁷⁾ Unijna strategia zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025.

6.2. EKES wzywa do uwzględnienia w definicji zrównoważoności nie tylko wymogów środowiskowych, jak to ma miejsce obecnie, ale również aspektów społecznych. Aspekty społeczne powinny być zgodne z międzynarodowymi normami pracy, takimi jak zagwarantowanie dialogu społecznego i rokowań zbiorowych.

6.3. W rozporządzeniu w sprawie ekoprojektu dla zrównoważonych produktów należy uwzględnić wykorzystanie surowców wtórnych i produktów ubocznych, ponieważ mogą one znacząco przyczynić się do osiągnięcia celów unijnej polityki klimatycznej. Kluczowe znaczenie dla uszczelnienia obiegu zamkniętego i dostępności wysokiej jakości surowców wtórnych ma również projektowanie produktów i ich materiałów składowych pod kątem zdolności do recyklingu.

6.4. Cyfrowy paszport produktu to ważne narzędzie, które dostarcza klientom istotnych informacji na temat zrównoważonego charakteru produktów oraz chroni prawa własności intelektualnej producentów, zapobiegając wszelkim nadużyciom związanym z danymi i pseudoekologicznemu marketingowi. Zasadnicze znaczenie dla zapewnienia takich informacji zarówno na rynku tradycyjnym, jak i internetowym ma solidna, wiarygodna i kompleksowa baza danych.

6.5. Coraz większe znaczenie dla konkurencyjności przemysłu europejskiego będzie miało również wydłużenie okresu użytkowania produktów szczególnie dlatego, że UE jest często zależna od państw trzecich. EKES uważa, że należy zwiększyć inwestycje w badania i rozwój oraz wzmocnić partnerstwa publiczno-prywatne i zapewnić im wsparcie finansowe.

7. Rozporządzenie w sprawie wyrobów budowlanych

7.1. Zmiana rozporządzenia w sprawie wyrobów budowlanych stwarza, w połączeniu z wnioskiem dotyczącym rozporządzenia w sprawie ekoprojektu dla zrównoważonych produktów, możliwość dostosowania zrównoważoności produktów do tego samego poziomu ambicji w różnych sektorach budownictwa. Chociaż we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie wyrobów budowlanych uznano znaczenie stosowania materiałów pochodzących z recyklingu, do zmniejszenia zależności od pierwotnych zasobów naturalnych w równym stopniu może się przyczynić wykorzystanie produktów ubocznych i dlatego należy je uwzględnić w kryteriach dotyczących właściwości użytkowych produktów.

7.2. EKES sądzi, że wprowadzenie minimalnych wymogów dotyczących zrównoważenia środowiskowego i wymogów społecznych, w połączeniu z oznakowaniem i zachętami rynkowymi, stworzyłoby równe warunki działania dla zrównoważonych produktów i zapewniłoby im odpowiednie uznanie.

7.3. W kryteriach dotyczących zielonych zamówień publicznych powinno się stosować progi efektywności ustanowione na podstawie rozporządzenia w sprawie wyrobów budowlanych. EKES uważa, że zielone zamówienia publiczne odgrywają istotną rolę w przyspieszeniu rozwoju mechanizmów gospodarki o obiegu zamkniętym, propagowaniu zrównoważoności i tworzeniu unijnego rynku zrównoważonych produktów. EKES jest przekonany, że zharmonizowana normalizacja wyrobów budowlanych w UE stworzy spójne ramy w państwach członkowskich, a jednocześnie zwiększy przejrzystość w zakresie trwałości, możliwości naprawy, bezpieczeństwa itp.

7.4. EKES zaznacza, że metody oceny stosowane obecnie w sektorze budowlanym nie są w pełni zharmonizowane i mogą przynosić różne wyniki w całej UE, a tym samym uniemożliwiać porównywalność. Warunkiem wstępnym jest zwiększenie spójności i porównywalności ocen efektywności środowiskowej wyrobów budowlanych. Komitet jest zdania, że zmiany metodyki dotyczącej śladu środowiskowego⁽⁸⁾ są pozytywne, co może pomóc w osiągnięciu tych celów.

7.5. EKES z aprobatą przyjmuje zamiar Komisji dotyczący przedstawienia szeregu wniosków ustawodawczych w sprawie zwiększenia możliwości naprawy produktów i wydłużenia okresu ich eksploatacji, wprowadzenia etykietowania energetycznego oraz zapewnienia konsumentom łatwego dostępu do usług naprawczych.

8. Dyrektywa w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych

8.1. Ważne jest zapewnienie, aby wszystkie wprowadzane do obrotu materiały opakowaniowe nadawały się do recyklingu lub ponownego użycia. Projektowanie opakowań pod kątem recyklingu powinno uwzględniać nie tylko współczynnik recyklingu, ale także przydatność materiałów do recyklingu bez utraty swoich właściwości oraz zakres zastępowania surowców pierwotnych. Pomoże to zapewnić wysoką jakość recyklingu po końcu przydatności do użycia. W systemach rozszerzonej odpowiedzialności producenta trzeba brać pod uwagę zdolność do recyklingu materiałów opakowaniowych, wykorzystując ekomodulowane opłaty.

⁽⁸⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2021/2279 z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie stosowania metod oznaczania śladu środowiskowego do pomiaru efektywności środowiskowej w cyklu życia produktów i organizacji oraz informowania o niej (Dz.U. L 471 z 30.12.2021, s. 1).

8.2. Chociaż zawartość materiałów pochodzących z recyklingu ma do odegrania pewną rolę w stymulowaniu popytu na recyklaty, w przypadku opakowań ze stali istnieje już dobrze funkcjonujący rynek materiałów wtórnych, a wskaźnik recyklingu opakowań stalowych już przekracza 84 %. W związku z tym obowiązek zwiększenia zawartości materiałów pochodzących z recyklingu może faktycznie zwiększyć emisje gazów cieplarnianych, jeżeli konieczne będzie przewożenie złomu na duże odległości i przekierowywanie go z innych strumieni materiałów wsadowych.

Bruksela, dnia 24 stycznia 2023 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
